

Omzendbrief van 27 januari 1997 van de Staatssecretaris voor Veiligheid, voor Maatschappelijke Integratie en Leefmilieu - Opvang van asielzoekers

Inforum nr. 109835

In het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1996 werd de wet van 15 juli 1996 tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn gepubliceerd.

Hoofdstuk II, artikels 65, 66 en 67 van deze wet, brengen wijzigingen aan in de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn en zijn dus van belang voor de werking van uw centrum. Deze artikels traden in werking op 10 januari 1997.

Deze omzendbrief is bedoeld om de bepalingen van de wet nader toe te lichten en bevat volgende onderwerpen:

1. Steun aan vreemdelingen die illegaal in het Rijk verblijven.
2. Asielzoekers met als verplichte plaats van inschrijving een door de Staat georganiseerd centrum of een plaats waar hulpverlening wordt verstrekt op verzoek en op kosten van de Staat.
3. Het sociaal onderzoek, uitgevoerd door het OCMW van de werkelijke verblijfplaats van een asielzoeker, op verzoek van het bevoegd steunverlenend centrum.
4. De datum van invoegetreiding.

1. Steun aan vreemdelingen die illegaal in het Rijk verblijven: artikel 65 van de wet van 15 juli 1996.

Artikel 57, par. X van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, gewijzigd bij de wet van 30 december 1992, wordt vervangen door de volgende bepaling:

“§2. In afwijking van de andere bepalingen van deze wet, is de taak van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn beperkt tot het verlenen van dringende medische hulp. wanneer het gaat om een vreemdeling die illegaal in het Rijk verblijft.

De Koning kan bepalen wat onder dringende medische hulp begrepen moet worden.

Een vreemdeling die zich vluchteling heeft verklaard en heeft gevraagd om als dusdanig te worden erkend, verblijft illegaal in het Rijk wanneer de asielaanvraag is geweigerd en aan de betrokken vreemdeling een uitvoerbaar bevel om het grondgebied te verlaten is betekend.

De maatschappelijke dienstverlening aan een vreemdeling die werkelijk steuntrekkende was op het ogenblik dat hem een uitvoerbaar bevel om het grondgebied te verlaten werd betekend, wordt, met uitzondering van de dringende medische hulpverlening, stopgezet de dag dat de vreemdeling daadwerkelijk het grondgebied verlaat, en ten laatste de dag van het verstrijken van de termijn van het bevel om het grondgebied te verlaten.

Van het bepaalde in het voorgaande lid wordt afgeweken gedurende de termijn die strikt noodzakelijk is om de vreemdeling in staat te stellen het grondgebied te verlaten, voor zover hij een verklaring heeft ondertekend die zijn uitdrukkelijke intentie het grondgebied zo snel mogelijk te willen verlaten, weergeeft; deze termijn mag in geen geval een maand overschrijden.

De hierboven vermelde intentieverklaring kan slechts eenmaal worden ondertekend. Het centrum verwittigt zonder verwijl de Minister die bevoegd is voor de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, evenals de betrokken gemeente, van de ondertekening van de intentieverklaring.”

Deze bepaling bevestigt en verduidelijkt de wettelijke verplichtingen van het OCMW ten aanzien van vreemdelingen die illegaal in het Rijk verblijven. Er wordt dus geen afbreuk gedaan aan de beginselen van de vroegere tekst, wel worden de principes duidelijker weergegeven om interpretatieverschillen en geschillen als gevolg daarvan te vermijden. De aanpassingen slaan op de volgende punten:

1.1 Taak van het OCMW

Er wordt bevestigd dat de taak van het OCMW ten aanzien van een vreemdeling die illegaal in het Rijk verblijft, beperkt is tot het verlenen van dringende medische hulp.

De explicietere bewoording van de wettekst laat geen enkele ruimte meer voor de onterechte interpretatie als zouden illegale vreemdelingen, los van artikel 57, toen recht hebben op hulpverlening op grond van artikel 1 van de wet.

Wat onder *dringende medische hulp* moet begrepen worden, wordt bepaald in het koninklijk besluit van 12 december 1996. dat onder punt 1 5 wordt toegelicht.

1.2 Illegaal verblijf - gevolgen voor de steunverlening

Algemeen geldt dat een vreemdeling als illegaal te beschouwen is wanneer hij op het Belgisch grondgebied verblijft zonder daartoe toegelaten of gemachtigd te zijn, met andere woorden wanneer hij zich op geen enkele verblijfstitel kan beroepen. Een vreemdeling in die situatie heeft dan ook geen recht op maatschappelijke dienstverlening, ongeacht of hem al dan niet een uitvoerbaar bevel om het grondgebied te verlaten werd betekend. De betekening immers van een bevel om het grondgebied te verlaten aan een illegale vreemdeling, brengt geen verandering aan in het illegaal karakter van zijn verblijf: hij was, is en blijft illegaal.

Voor asielzoekers wordt - gegeven de bijzonderheid van de asielprocedure - in het derde lid van artikel 57, §2, verduidelijkt dat een asielzoeker illegaal op het grondgebied verblijft wanneer zijn asielaanvraag is afgewezen en hem een uitvoerbaar bevel om het grondgebied te verlaten werd betekend, waarvan de uitvoeringstermijn is verstreken.

Een afgewezen asielzoeker wordt namelijk in principe een bevel om het grondgebied te verlaten betekend op een moment dat hij legaal in het Rijk verblijft. Hij behoudt dus zijn recht op maatschappelijke dienstverlening totdat hij daadwerkelijk het Rijk verlaat en ten laatste tot de dag dat de termijn van het bevel verstrijkt. Dit houdt bijgevolg ook in dat indien de bevoegde minister of zijn gemachtigde de termijn die voorkomt op het bevel om het grondgebied te verlaten, verlengt, het recht op maatschappelijke dienstverlening gehandhaafd blijft gedurende de periode van deze verlenging.

Merk op dat de taak van het OCMW enkel beperkt wordt ten aanzien van vreemdelingen die illegaal in het land verblijven en niet ten aanzien van de vreemdeling die onregelmatig in het

land verblijft, zijnde de vreemdeling die legaal in het Rijk verblijft maar materieel niet in het bezit is van zijn verblijfstitel.

Het OCMW hoeft zich niet over de (il)legaliteit van een verblijf van een vreemdeling uit te spreken, Enkel de Dienst Vreemdelingenzaken kan over het legaal karakter van het verblijf van een vreemdeling oordelen.

De rol van het OCMW moet zich hier beperken tot het volgende: een OCMW zal een vreemdeling die een aanvraag tot maatschappelijke dienstverlening indient, vragen zijn verblijfstitels voor te leggen. In de hypothese dat deze titels overduidelijk geldig zijn, kan het OCMW beslissen steun toe te kennen (indien ook de andere voorwaarden vervuld zijn). Is er enige twijfel omtrent de geldigheid van de voorgelegde verblijfstitels, of heeft de steunaanvrager geen verblijfstitels, komt het, zoals gezegd, niet toe aan het OCMW hierover een negatief oordeel uit te spreken. Zulk een negatieve beslissing kan enkel door de Dienst Vreemdelingenzaken genomen worden. Het OCMW moet zich alsdan informeren over de verblijfssituatie van de betrokken steunaanvrager. Het wachtregister vormt terzake een uitstekend instrument voor het OCMW om na te gaan of een asielzoeker al dan niet legaal in het land verblijft. Daarnaast blijft natuurlijk de mogelijkheid bestaan om via de gemeente of rechtstreeks de Dienst Vreemdelingenzaken te raadplegen.

1.3 Uitvoerbaar karakter van een bevel om het grondgebied

Het begrip 'definitief' werd gewijzigd in 'uitvoerbaar' om een einde te stellen aan de interpretatie van sommige arbeidsgerechten, die tot gevolg had dat afgewezen asielzoekers oneigenlijk gebruik maakten van de beroepsmogelijkheid bij de Raad van State om verder maatschappelijke dienstverlening te kunnen verkrijgen. In wezen betreft deze wijziging dan ook een louter interpretatieve verduidelijking van de vroegere wettekst.

Een bevel om het grondgebied te verlaten is in beginsel steeds uitvoerbaar. Dit betekent dat elk bevel als uitvoerbaar moet worden beschouwd, tenzij tegen dit bevel een automatisch schorsend beroep werd ingediend of tenzij de Raad van State een arrest tot schorsing heeft uitgesproken.

Het indienen van een schorsingsvordering bij de Raad van State heeft geen automatisch schorsend effect, zodat het indienen ervan op zich geen einde maakt aan het uitvoerbaar karakter van het bevel.

De toelichting terzake in mijn omzendbrief van 22 maart 1996 blijft onverminderd van toepassing.

1.4 Maatschappelijke dienstverlening ten aanzien van een illegaal geworden vreemdeling die vrijwillig wenst te vertrekken

Allereerst moet de vreemdeling die steungenietend was op het moment dat hij illegaal werd, zijn voornemen tot vertrekken uitdrukkelijk te kennen geven door het ondertekenen van een verklaring in die zin. Alsdan kan de maatschappelijke dienstverlening langer worden verdergezet dan voorzien in het vierde lid van artikel 57, §2, met dien verstande dat deze verderzetting nooit langer kan duren dan één maand. Dit betekent dat steunverlening, verleend voor de duur van één maand aan uitgewezen vreemdelingen om hen in staat te stellen het grondgebied effectief te verlaten, uitgesloten is wanneer die steun niet aansluit bij een voorafgaande periode van steunverlening.

De Minister, die bevoegd is voor de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen kan desgevallend de termijn van het bevel om het grondgebied te verlaten verlengen totdat de vrijwillige terugkeer van de betrokken vreemdeling daadwerkelijk mogelijk is. Om deze reden moet de Dienst Vreemdelingenzaken van ieder voornemen tot vertrekken in kennis gesteld worden.

Ingeval van verlenging vanwege de Dienst Vreemdelingenzaken kan de steunverlening langer dan één maand worden verdergezet. Aan deze steun wordt wel een einde gesteld uiterlijk bij het verstrijken van de verlenging.

In tegenstelling tot vroeger moet het OCMW een eventuele weigering van een vrijwillig vertrek niet meer doorgeven aan de gemeente en de Minister, die bevoegd is voor de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

1.5 Dringende medische hulpverlening: het koninklijk besluit van 12 december 1996

Wat onder dringende medische hulp begrepen moet worden, wordt bepaald in het koninklijk besluit van 12 december 1996, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 31 december 1996 (derde uitgave). Dit besluit bevestigt het medisch karakter van de steun en bepaalt dat de medische hulp zowel in als buiten een verpleguigsinstelling kan worden verstrekt en zowel van preventieve als van curatieve aard kan zijn. Het medisch attest waaruit de dringende noodzaak van de verstrekkingen blijkt, blijft bepalend.

De kosten voor dringende medische hulp worden terugbetaald binnen de grenzen, bepaald in artikel 11, §1, van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de OCMW's. De terugbetaling betreft met andere woorden de prijs van de verpleegdag in gemeenschappelijke kamer in geval van hospitalisatie, evenals de kosten van andere gezondheidsprestaties voor zover deze opgenomen zijn in de nomenclatuur van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering.

Bij de aanvraag tot terugvordering van de kosten van dringende medische hulp die door uw centrum wordt verstrekt aan vreemdelingen die illegaal in het Rijk verblijven, dient uw centrum een medisch getuigschrift toe te voegen waaruit de dringende noodzakelijkheid van de verstrekkingen blijkt. Dit medisch getuigschrift kan worden opgesteld door elke erkende medische zorgverstrekker.

2. Asielzoekers met als verplichte plaats van inschrijving een door de Staat georganiseerd centrum of een plaats waar hulpverlening wordt verstrekt op verzoek en op kosten van de Staat: artikel 66 van de wet van 15 juli 1996.

In artikel 57ter van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, ingevoerd door de wet van 30 december 1992, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° de woorden “maar door de Staat” worden geschrapt;

2° het artikel wordt aangevuld met een tweede en een derde lid, luidend als volgt

“In afwijking van artikel 57, §1, kan de asielzoeker aan wie met toepassing van artikel 54 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, een door de Staat georganiseerd centrum of een plaats waar hulpverlening wordt verstrekt op verzoek en op kosten van de Staat, als verplichte plaats van inschrijving is aangewezen, alleen in dat centrum of op die plaats maatschappelijke dienstverlening verkrijgen. Deze maatschappelijke dienstverlening, waarvan de Koning de nadere regels kan bepalen, moet de betrokkene in staat stellen een leven te

leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid. De Koning kan, voor de periodes die Hij bepaalt, deze bepaling toepasbaar maken op andere categorieën van asielzoekers.

Het Rode Kruis van België en de verenigingen die voldoen aan de voorwaarden die de Koning bepaalt, kunnen door de Minister tot wiens bevoegdheid de Maatschappelijke Integratie behoort, ermee worden belast maatschappelijke dienstverlening te verstrekken aan asielzoekers, op kosten van de Staat en volgens de bij overeenkomst vastgelegde regels. Bij het begin van elk kalenderjaar en indien de overeenkomst niet is opgezegd, hebben het Rode Kruis of de in de voorgaande zin bedoelde verenigingen recht op de betaling van een voorschot, gelijk aan tenminste één vierde van het bedrag waarop zij het voorgaande jaar recht hadden. Dit voorschot wordt betaald uiterlijk op 31 maart. De draagwijdte van de overeenkomst kan worden uitgebreid tot andere categorieën van vreemdelingen.”

Zoals U wellicht reeds heeft vernomen, heeft de Regering beslist om bijkomende centra te organiseren voor de opvang van nieuwe asielzoekers, tijdens de duur van de ontvankelijkheidsprocedure. Er is reeds het Klein Kasteeltje te Brussel dat in 1986 in gebruik werd genomen; daarnaast wordt het centrum te Florennes uitgebreid en worden twee nieuwe opvangcentra ingericht, namelijk te Rixensart en te Kapellen. Naast deze vier centra, die door de Staat zelf worden georganiseerd, zorgt het Belgische Rode Kruis in opdracht van de Staat voor bijkomende opvangplaatsen.

In principe wordt voor elke nieuwe asielzoeker een verplichte plaats van inschrijving aangeduid.

De bedoeling is om de opvangcentra, vooreerst de reeds bestaande en zodra de aanpassingswerken uitgevoerd zijn ook de nieuwe centra, als verplichte plaats van inschrijving aan te wijzen aan de nieuwe asielzoekers die in ons land toekomen en dit tijdens de duur van de ontvankelijkheidsfase van de asielprocedure.

Het gaat niet om gesloten centra en de asielzoekers kunnen niet worden verplicht om daadwerkelijk in deze centra te verblijven. De maatschappelijke dienstverlening kan echter uitsluitend in het opvangcentrum verkregen worden, indien dit centrum als verplichte plaats van inschrijving werd aangewezen. De opvangcentra hebben een bed bad brood opdracht en zorgen voor de essentiële sociale en medische begeleiding van de in de centra opgevangen asielzoekers. Ze verlenen in geen geval financiële steun aan asielzoekers die verkiezen om niet in het toegewezen opvangcentrum te verblijven.

In de praktijk betekent dit dat een asielzoeker die bij uw OCMW een steunaanvraag doet en waarbij in het wachtregister bij de code 207 een centrum van de Staat of van het Belgische Rode Kruis wordt vermeld, naar dit centrum moet worden doorverwezen voor steun en dus uitsluitend in dit aangewezen centrum steun kan verkrijgen. Deze wetswijziging betekent ongetwijfeld een verlichting van de opdrachten van de OCMW's ten aanzien van asielzoekers.

Anderzijds zullen de OCMW's moeten blijven instaan voor de dienstverlening aan asielzoekers waarvoor geen opvangcentrum als verplichte plaats van inschrijving kan aangeduid worden (b.v. indien asiel wordt gevraagd door een vreemdeling die reeds de toelating had om langer dan drie maanden in België te verblijven of indien de opvangcapaciteit in de centra volzet is).

Ook ten aanzien van asielzoekers van wie de asielaanvraag ontvankelijk wordt verklaard en die overgaan naar de gegrondheidsfase van de asielprocedure, zal het OCMW de noodzakelijke dienstverlening verstrekken. Na het verblijf in één van de opvangcentra, zullen

deze asielzoekers met toepassing van het spreidingsplan, toegewezen worden aan de gemeenten en OCMW's. Deze doorstroming zal begeleid gebeuren vanuit de centra en zo mogelijk in overleg met de OCMW's, waarbij het doen samenvallen van de werkelijke verblijfplaats van de asielzoeker met de administratieve plaats van inschrijving een belangrijk aandachtspunt is.

Het is van groot belang dat het OCMW bij een steunaanvraag vanwege een asielzoeker - en daarna bij de toekenning ervan op regelmatige wijze het wachtregister consulteert, en dit rechtstreeks zelf of via de gemeente. Het is immers uit de gegevens van het wachtregister dat kan afgeleid worden of uw OCMW al dan niet bevoegd is tot steunverlening.

Hiervoor zijn de codes 020 (hoofdverblijfplaats) en 207 van belang. Indien bij code 207 een opvangcentrum of een gemeente wordt vermeld, is het enkel op deze aangeduide plaats dat de asielzoeker steun kan verkrijgen.

Dit geldt ook voor hospitalisatiekosten.

Indien code 207 niet werd ingevuld dan is het OCMW van de hoofdverblijfplaats bevoegd tot steunverlening. Indien de asielzoeker niet in het wachtregister maar in het bevolkingsregister of in het vreemdelingenregister is ingeschreven, is het OCMW van de gemeente waar hij in het bevolkings- of in het vreemdelingenregister is ingeschreven bevoegd tot steunverlening. Indien de asielzoeker in geen enkel register werd ingeschreven of ingeschreven is in het wachtregister zonder dat de codes 207 en 020 werden ingevuld, geldt de gewone bevoegdheidsregeling (artikel 1, 1°, van de wet van 2 april 1965): het OCMW van de gemeente op wier grondgebied de asielzoeker gewoonlijk verblijft, is bevoegd voor de steunverlening.

3. Het sociaal onderzoek, uitgevoerd door het OCMW van de werkelijke verblijfplaats van een asielzoeker, op verzoek van het bevoegd steunverlenend centrum: artikel 67 van de wet van 15 juli 1996.

Artikel 60, §1, van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, wordt aangevuld met het volgende lid:

“Het centrum dat een asielzoeker steunt die niet daadwerkelijk verblijft op het grondgebied van de gemeente die het centrum bedient, kan het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van de werkelijke verblijfplaats van de betrokken asielzoeker verzoeken het sociaal onderzoek uit te voeren. Dit laatste centrum is ertoe gehouden het verslag van het sociaal onderzoek over te zenden aan het centrum dat erom vraagt, binnen de door de Koning vastgestelde termijn. De Koning kan het tarief bepalen waarmee het verzoekend centrum de prestaties vergoedt van het centrum dat het sociaal onderzoek heeft uitgevoerd. De Koning kan ook de minimale voorwaarden bepalen waaraan het sociaal onderzoek van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van de werkelijke verblijfplaats, evenals het verslag ervan moeten voldoen.”

Indien een asielzoeker niet verblijft in de gemeente van de verplichte plaats van inschrijving, vormt de uitvoering van het sociaal onderzoek vaak een probleem voor het bevoegd steunverlenend OCMW, Momenteel wordt de samenwerking tussen de OCMW's aangeraden en zijn er OCMW's die zelf voorwaarden voor deze samenwerking hebben opgesteld.

De wetswijziging beoogt een algemene regeling in te voeren. Het koninklijk besluit tot uitvoering van deze wetsbepaling werd in overleg met de Vereniging van Steden en

Gemeenten opgesteld en is momenteel voor dringend advies voorgelegd aan de Raad van State.

Zodra dit besluit gepubliceerd wordt in het Belgisch Staatsblad, zal U op gepaste wijze hiervan op de hoogte worden gebracht.

Het besluit zal een termijn, een tarief en de minimale voorwaarden bepalen waaraan het sociaal onderzoek, dat uitgevoerd wordt door het OCMW van de werkelijke verblijfplaats van een asielzoeker op verzoek van het bevoegd steunverlenend OCMW. evenals het verslag ervan, moeten voldoen.

Het bevoegd steunverlenend OCMW heeft de keuze om het sociaal onderzoek zelf uit te voeren of de vraag te stellen aan het OCMW van de werkelijke verblijfplaats van de asielzoeker. Dit laatste centrum is er echter toe gehouden het verslag van het sociaal onderzoek over te zenden aan het centrum dat erom vraagt.

4. De datum van invoeging.

Zoals reeds vermeld, hebben de artikels 65, 66 en 67 van de wet van 15 juli 1996 uitwerking vanaf 10 januari 1997.

Het koninklijk besluit betreffende de dringende medische hulp aan illegalen treedt op hetzelfde ogenblik in werking.

(...)